श्वयस्त्वर्धमित्यर्थः॥ ९॥अशक्तेनराज्ञाउपजीवतः धनोपजीविनोवणिजादेः सार्धः ॥ १०॥ ११॥ १२॥ १३॥ १४॥ नाहमिति अत्रराज्येपुण्यस्यचतुर्थांशःपापस्यत्वर्धकृत्स्नंवालभ्यतइतिपापाधिक्याद्धर्मोना

यंहिधर्मंचरंतीहप्रजाराज्ञासुरक्षिताः ॥ चतुर्थंतस्यधर्मस्यराजाभारतविंदति ॥ ६ ॥ यदधीतेयद्ददातियज्जुहोतियदर्चति ॥ राजाचतुर्थभाक्तस्यप्रजाधर्मेणपालयन् ॥ ७ ॥ यद्राष्ट्रेऽकुशलंकिंचिद्राज्ञोरक्षयतःप्रजाः ॥ चतुर्थंतस्यपापस्यराजाभारतविंदति ॥ ८ ॥ अप्याहुःसर्वमेवेतिभूयोर्धमितिनिश्चयः ॥ कर्मणःपृथिवीपालनृशंसोनृतवागपि ॥ ९ ॥ तादृशात्किल्बिषाद्राजाशृणुयेनप्रमुच्यते ॥ प्रत्याहर्तुमशक्यंस्याद्धनंचोरैर्हृतंयदि ॥ तत्स्वकोशात्प्रदेयंस्यादशक्तेनोपजीवतः ॥ १० ॥ सर्ववर्णैःसदारक्ष्यंब्रह्मस्वंब्राह्मणायथा ॥ नस्थेयंविषयेतेनयोपकुर्याद्द्विजातिषु ॥ ११ ॥ ब्रह्मस्वेरक्ष्यमाणेतुसर्वंभवतिरक्षितं ॥ तस्मात्तेषांप्रसादेनकृतकृत्योभवेन्नृपः ॥ १२ ॥ पर्जन्यमिवभूतानिमहाद्रुममिवद्विजाः ॥ नरास्तमुपजीवंतिनृपंसर्वार्थसाधकं ॥ १३ ॥ नहिकामात्मनाराज्ञासततंकामबुद्धिना ॥ नृशंसेनातिलुब्धेनशक्यंपालयितुंप्रजाः ॥ १४ ॥ युधिष्ठिरउवाच नाहंराज्यसुखान्वेषीराज्यमिच्छाम्यपिक्षणं ॥ धर्मार्थंरोचयेराज्यंधर्मश्चात्रनविद्यते ॥ ॥ १५ ॥ तदलंममराज्येनयत्रधर्मोनविद्यते ॥ वनमेवगमिष्यामितस्माद्धर्मचिकीर्षया ॥ १६ ॥ तत्रमेध्येष्वरण्येषुन्यस्तदंडोजितेंद्रियः ॥ धर्ममाराधयिष्यामिमुनिर्मूलफलाशनः ॥ १७ ॥ भीष्मउवाच वेदाहंतवयाबुद्धिरानृशंस्याऽगुणैवसा ॥ नचशुद्धानृशंसेनशक्यंराज्यमुपासितुं ॥ १८ ॥ अपितुत्वांमृदुप्रज्ञंमत्यार्यमतिधार्मिकं ॥ क्लीबंधर्मघृणायुक्तंनलोकोबहुमन्यते ॥ १९ ॥ वृत्तंतुस्वमपेक्षस्वपितृपैतामहोचितं ॥ नैवराज्ञांतथावृत्तंयथात्वंस्थातुमिच्छसि ॥ २० ॥ नहिवैक्लव्यसंस्पृष्टमानृशंस्यमिहास्थितः ॥ प्रजापालनसंभूतमाप्तोधर्मफलंत्यसि ॥ २१ ॥ नत्वेतामाशिषंपांडुर्नचकुंतीत्वयाचत ॥ तथैतत्प्रज्ञयातातयथाचरसिमेधया ॥ २२ ॥ शौर्यंबलंचसत्यंचपितातवसदाब्रवीत् ॥ माहात्म्यंचमहौदार्यंभवतःकुंत्ययाचत ॥ २३ ॥ नित्यंस्वाहास्वधानित्यंचोभेमानुषदैवते ॥ पुत्रेष्वाशासतेनित्यंपितरोदैवतानिच ॥ २४ ॥ दानमध्ययनंयज्ञंप्रजानांपरिपालनं ॥ धर्ममेतदधर्मंवाजन्मनैवाभ्यजायथाः ॥ २५ ॥ कालेधुरिचयुक्तानांवहतांभारमाहितं ॥ सीदतामपिकौंतेयनकीर्तिरवसीदति ॥ २६ ॥

स्तीत्यर्थः॥ १५॥ १६॥ १७॥आनृशंस्यापरदुःखापहासाचात्रराजधर्मेषुदस्युवधप्रधानेषु अगुणैव॥ १८॥घृणाकृपा॥ १९ ॥२०॥आप्तासिप्राप्स्यसि॥ २१॥ २२॥ २३॥ २४॥एतद्दानादिकंधर्मंअधर्मंवाधर्म्यमधर्म्यंवास्तुतथापितत्कर्तुंजन्मनैवत्वंजातोसि तथाचश्रेयान्स्वधर्मोविगुणइतिन्यायेनतवतंविनागतिर्नास्तीत्यर्थः॥ २५॥ २६

Digitized by Google